

به نام خداوند جان و خرد			
امتحان نوبت اول درس علوم و فنون ۱ دبیرستان آیت الله خامنه‌ای شهرستان سرپل زهاب			
نام و نام خانوادگی:		پایه: دهم انسانی	سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳
تعداد سؤال:		تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۱۸	مدت پاسخ‌گویی ۷۰ دقیقه
ردیف	تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)		
۱	<p>جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.</p> <p>الف) کتاب‌ها معمولاً متن‌های ..... به‌شمار می‌آیند.</p> <p>ب) ..... نخستین صورت زبان ادبی فارسی نو در برابر نفوذ عناصر زبان عربی بود.</p> <p>ج) حماسه ملی ایران و شعر حماسی با ..... به اوج رسید.</p> <p>د) ..... را پدر شعر فارسی نام نهاده‌اند.</p>		
۲	<p>درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.</p> <p>الف) در بررسی و تحلیل متن از دیدگاه فکری، عینک زیبایی‌شناسی به چشم می‌زنیم و متن را از لحاظ آرایه‌های ادبی بررسی می‌کنیم.</p> <p>ب) آثاری که به زبان پهلوی تألیف شده‌اند، بیشتر آثار حماسی هستند.</p> <p>ج) زبان‌های ایرانی میانه به دو گروه زبان‌های «پارتی» و «پهلوی» تقسیم می‌شوند.</p>		
۳	<p>کدام بیت از نظر لحن و فضا با دیگر ابیات فرق دارد؟</p> <p>الف) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند / از گوشه بامی که پریدیم، پریدیم</p> <p>ب) در زلف تو بند بود داد دل ما / در بند کمند بود داد دل ما</p> <p>ج) خروشید کای فرخ اسفندیار / هم‌وردت آمد بر آرای کار</p> <p>د) گوشه گرفتم ز خلق و فایده‌ای نیست / گوشه چشمت بلای گوشه‌نشین است</p>		
۴	<p>توضیحات زیر معرف کدام کتاب منثور دوره سامانی است؟</p> <p>«این کتاب حدود سال ۳۴۶ قمری، به دست عده‌ای از دانشوران خراسان نوشته شده است. موضوع این کتاب، تاریخ گذشته ایران است؛ امروزه فقط چند صفحه‌ای از مقدمه آن باقی مانده است.»</p>		
۵	<p>چرا آثار ادبی پهلوی غالباً به کتابت در نیامده‌اند؟</p>		
۶	<p>ویژگی‌های شعر فارسی در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم را ذکر کنید (سه مورد).</p>		
موسیقی شعر (۶ نمره)			
۱	<p>جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.</p> <p>الف) شاعر برای انتقال عاطفه خود از ..... کمک می‌گیرد.</p> <p>ب) ..... در شعر، جنبه تزئینی ندارد؛ بلکه جزء طبیعت شعر است و برای نشان دادن عواطف، نمی‌توان از آن چشم پوشید.</p> <p>ج) ..... اوزان شعر فارسی همیشه بلند محسوب می‌شود.</p> <p>د) هر رکن از بخش‌های کوچک‌تری به نام ..... تشکیل شده است.</p>		

۰/۲۵	کدام گزینه زیر، الگوی هجایی درست واژه «بوستان» است؟ (الف) -U- (ب) U-- (ج) U-U- (د) -UU-	۸					
۰/۵	در کدام گزینه «ی» صامت است؟ (الف) امیر (ب) بیدار (ج) یار (د) آبی	۹					
۰/۷۵	کدام یک از مصراع‌های زیر دارای الگوی هجایی «U-- U/-- U/-- U--» است؟ (الف) بلم آرام چون قویی سبکبار (ب) که من اینجا به امیدی گروم (ج) که سعیت بود در ترازوی خویش (ج) فراوان سخن راند از لشکرش	۱۰					
۰/۵	الگوهای هجایی «هجای بلند» را بنویسید.	۱۱					
۲/۵	بیت زیر را به هجاهای تشکیل دهنده آن تجزیه کنید؛ سپس هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید و در پایان بیت را رکن‌بندی کنید. «تا رنج تحمل نکنی، گنج نبینی // تا شب نرود صبح پدیدار نباشد»	۱۲					
	<table border="1"> <tr> <td>مصراع اول</td> </tr> <tr> <td>نشانه‌های هجایی</td> </tr> <tr> <td>مصراع دوم</td> </tr> <tr> <td>نشانه‌های هجایی</td> </tr> <tr> <td>رکن‌بندی</td> </tr> </table>	مصراع اول	نشانه‌های هجایی	مصراع دوم	نشانه‌های هجایی	رکن‌بندی	
مصراع اول							
نشانه‌های هجایی							
مصراع دوم							
نشانه‌های هجایی							
رکن‌بندی							
۰/۵	<u>مصراع اول</u> بیت زیر چند هجای کوتاه دارد؟ نشاید که خوبان به صحرا روند // همه کس شناسند و هر جا روند	۱۳					
	زیبایی‌شناسی (۶ نمره)						
۱	جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. (الف) آنچه در تکرار اهمیت دارد، جنبه ..... و ..... سخن است نه شکل نوشتاری واژگان. (ب) ارزش موسیقایی سجع ..... از همه سجع‌ها بیشتر است. (ج) عواملی که موسیقی لفظی را پدید می‌آورند، ..... می‌خوانیم.	۱۴					
۰/۷۵	در کدام یک از بیت‌های زیر «واج‌آرایی» محسوس‌تر است؟ چرا؟ (الف) خواب نوشین بامداد رحیل // باز دارد پیاده را ز سبیل (ب) خیزید و خز آرید که هنگام خزان است // باد خنک از جانب خوارزم وزان است.	۱۵					
۱	در بیت‌های زیر، نمونه‌های «واج‌آرایی» و «واژه‌آرایی» را پیدا کنید. (الف) ای تکیه‌گاه و پناه / زیباترین لحظه‌های / پر عصمت و پر شکوه تنهایی و خلوت من! ای شطّ شیرین پر شوکت من! (ب) عمر ما را مهلت امروز و فردای تو نیست / من که یک امروز مهمان توأم، فردا چرا؟	۱۶					
۱/۲۵	در هر عبارت، سجع را بیابید و نوع آن را مشخص کنید. (الف) تنی چند متفق سیاحت بودند و شریک رنج راحت. (ب) جوانمرد که بخورد و بدهد، به از عابد که روزه دارد و بنهد. (ج) ملک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع.	۱۷					
۱	عبارت زیر را می‌توان مسجع نامید؟ دلیل خود را بنویسید. پادشاهی او راست زیننده، خدایی او راست در خورنده، بلندی او برتری از درگاه او جوی و بس.	۱۸					

۱	<p>در متن زیر کدام آرایه ها سبب افزایش موسیقی کلام شده اند؟ مشخص کنید. (دو مورد)</p> <p>«الهی به شناخت تو زندگانیم، به نام تو آبادانیم، به یاد تو شادانیم و به یافت تو ناتوانیم»</p>	۱۹
	<p>نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)</p>	
۰/۷۵	<p>سه مورد از ویژگی‌های زبانی نوشته زیر را ذکر کنید.</p> <p>پارسا زاده‌ای را نعمت بیکران به دست افتاد؛ فسق و فجور آغاز کرد.</p> <p>باری، به نصیحتش گفتم: ای فرزند، دخل، آب روان است و عیش، آسیاب گردان؛ یعنی خرج فراوان کردن، مسلم کسی را باشد که دخل معین دارد. عقل و ادب، پیش گیر و لهو و لعب بگذار که چون نعمت سپری شود، سختی بری و پشیمانی خوری.</p>	۲۰
۲	<p>شعر زیر را بخوانید و به موارد خواسته شده پاسخ دهید.</p> <p>در کتاب آمد که در عهد قدیم // خانه‌ای می ساخت سقراط حکیم چون به پایان برد کار آن سرا // آمدند از ره، رفیق و آشنا جمله گفتند: این بنای مختصر // نیست در خورد تو، ای صاحب نظر! چون توانی زیستن در این قفس؟ // این قفس نبود مقام چون تو کس بهر مردی چون تو والا و حکیم // بارگاهی باید و کاخی عظیم در شبستان تو چون آییم جمع // همچو پروانه به گرد روی شمع؟ گفت در پاسخ: که ما را باک نیست // عارفان را خانه آلا خاک نیست خجره خود گر بدین سان ساختم // خانه‌ای در خورد یاران ساختم بیش از این گر یار یکدل داشتم // بام خود تا عرش می افراشتم در حقیقت یار یکدل، کیمیاست // چون صدف، کمیاب و چون دُر، پُربهاست</p> <p>نیره سعیدی، (میر فخرایی)</p> <p>الف) نوع لحن شعر را مشخص کنید.</p> <p>ب) آرایه‌های بیت آخر را مشخص کنید (سه مورد).</p> <p>ج) بیت را از لحاظ قلمرو فکری بررسی کنید.</p> <p>د) این شعر در چه قالبی سروده شده است؟</p>	۲۱

۰/۷۵	<p>حکایت زیر را بخوانید و آن را از دید قلمرو ادبی (دو مورد) و فکری، بررسی کنید.</p> <p>روزی شخصی پیش بهلول، بی ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟ او گفت: «چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشته‌اند.» گفت: «آب و گل تو را نیکو سرشته‌اند، اما لگد کم خورده است!</p>	۲۲
۰/۵	<p>نمونه زیر را از نظر ویژگی‌های قلمرو فکری بررسی کنید.</p> <p>ای خواجه، رسیده است بلندیت به جایی / کزاهل سماوات به گوش تو رسد صوت! گر عمر تو چون قد تو باشد به درازی / تو زنده بمانی و بمیرد ملک الموت (انوری)</p>	۲۳
۲۰	جمع نمرات	پیروز باشید و سرفراز.

به نام خداوند جان و خرد			
امتحان نوبت اول درس علوم و فنون ۱ دبیرستان آیت الله خامنه‌ای شهرستان سرپل زهاب			
نام و نام خانوادگی:	پایه: دهم انسانی	سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲	طراح: ذاکری نسب
تعداد سؤال:	تاریخ امتحان:	ساعت امتحان:	مدت پاسخ‌گویی ۷۰ دقیقه
ردیف	تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)		
۱	الف) دیداری. ۰/۲۵	ب) دری. ۰/۲۵	ج) فردوسی. ۱/۲۵
۲	الف) نادرست. ۰/۲۵	ب) نادرست. ۰/۲۵	ج) درست. ۰/۲۵
۳	گزینه ج. ۰/۵		
۴	شاهنامه ابومنصوری. ۰/۵		
۵	به سبب اهمیتی که سنت شفاهی در ایران پیش از اسلام داشته است. ۰/۵		
۶	سادگی فکر و روانی کلام. توجه به واقعیات بیرونی. آوردن ترکیب‌های تازه، استعاره‌های دلپذیر، تشبیهات گوناگون و به‌کارگیری انواع توصیف. رواج شعر حماسی، مدحی و غنایی. داستان‌سرایی و قصه‌پردازی و آوردن حکایت‌ها و مثل‌ها نیز در شعر این دوره آغاز شد. (هر مورد ۰/۲۵)		
	موسیقی شعر (۶ نمره)		
۷	الف) زبان. ۰/۲۵	ب) وزن. ۰/۲۵	ج) هجای پایانی (د) هجا
۸	گزینه الف. ۰/۲۵		
۹	گزینه ج. ۰/۵		
۱۰	گزینه ج. ۰/۲۵		
۱۱	صامت + مصوت کوتاه + صامت. ۰/۲۵ صامت + مصوت بلند. ۰/۲۵		
۱۲	مصراع اول	تا رن - ج تَ حم مل نَ کُ نی گن - ج نَ بی نی	
	نشانه‌های هجایی	- - U U - - U U - - U U - -	
	مصراع دوم	تا شب نَ رَ و د صب - ح پَ دی دا - ر نَ با شد	
	نشانه‌های هجایی	- - U U - - U U - - U U - -	
	رکن‌بندی	- - U U - - U U - - U U - -	
۱۳	۴ هجا. ۰/۵		
	زیبایی‌شناسی (۶ نمره)		
۱۴	الف) موسیقایی. ۰/۲۵ - آوایی. ۰/۲۵	ب) متوازی. ۰/۲۵	ج) بدیع لفظی. ۰/۲۵
۱۵	گزینه ب. ۰/۲۵ چون واج‌آرایی صامت از مصوت محسوس‌تر است. ۰/۵		
۱۶	الف) واج‌آرایی مصوت کوتاه «—» ۰/۲۵ و صامت «ش» ۰/۲۵ ب) واژه‌آرایی واژگان «امروز» ۰/۲۵ و «فردا» ۰/۲۵		
۱۷	الف) سیاحت - راحت. ۰/۲۵ سجع مطرف. ۰/۵	ب) بدهد - بنهد. ۰/۲۵ سجع متوازی. ۰/۵	ج) باطل - ضایع. ۰/۲۵ سجع متوازن. ۰/۵
۱۸	بله. ۰/۲۵ واژه‌های زیبنده و در خورنده در پایان جمله به قرینه آمده‌اند. ۰/۲۵ و چون در حروف پایانی مشترک هستند اما وزنشان یکی نیست، سجع مطرف دارند. ۰/۵		

۱	زندگانییم و آبادانییم. ۰/۲۵. مطرف. ۰/۲۵. شادانییم – ناتوانییم. ۰/۲۵. مطرف. ۰/۲۵.	۱۹
	نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)	
۰/۷۵	فراوانی لغات عربی، استفاده از جملات کوتاه، استفاده از واژه «را» در معنای «برای»، به کارگیری صورت قدیمی واژگان، جهش ضمیر در به نصیحتش گفتم. (سه مورد، هر مورد ۰/۲۵)	۲۰
۲	الف) روایی – داستانی. ۰/۵. ب) یار یکدل، کیمیاست: تشبیه / چون صدف: تشبیه / چون دُر: تشبیه / واژه آرایبی واژه «چون». هر مورد ۰/۲۵. جمعاً ۰/۷۵. ج) بی توجهی عارفان به ظواهر دنیا. ۰/۲۵. اندک بودن و تنهایی مردان راستین و والا. ۰/۲۵. د) مثنوی. ۰/۲۵.	۲۱
۰/۷۵	قلمرو ادبی: مراعات نظیر: آب و گل. / تضاد: بی ادب و ادب. / مجاز: آب و گل مجاز از انسان. تلمیح: بهلول / کنایه: لگد کم خورده است. (دومورد؛ هر مورد ۰/۲۵) قلمرو فکری: نویسنده به شیوه ای طنز می گوید که سرشت همه ی انسان ها به خوبی خلق شده است. آموزش افراد را برتر و متفاوت می کند. به اهمیت تربیت اخلاقی و به نکوهش بی ادبی می پردازد. ۰/۲۵.	۲۲
۰/۵	شاعر به زبان طنز به قد مخاطب اشاره می کند و می گوید که اگر عمرش نیز به درازی قدش باشد، از عزرائیل هم بیشتر عمر خواهد کرد.	۲۳

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد